

Wij kunnen ons niet anders voorstellen dan dat de beslissing, het niet te laten komen tot een berechting van Vorrink en de zijnen alsmede van de grote groep Nationaal Comité annex Politiek Convent, in Den Haag op het hoogste niveau genomen is, d.w.z. door Seyss-Inquart; het is alleszins denkbaar dat ook het *Reichssicherheitshauptamt*, wellicht zelfs Himmler en Hitler persoonlijk er in gekend zijn. Wat de groep Nationaal Comité / Politiek Convent betreft, moet natuurlijk bedacht worden dat hun besprekingen, gericht als zij waren op hetgeen tijdens en na de bevrijding diende te geschieden, wel een illegaal karakter gedragen hadden, maar op zichzelf de macht van de bezetter niet hadden aangetast. Bovendien: wat voor zin had het, de voormannen van het vooroorlogse politieke Nederland *en bloc* te liquideren? Was het niet beter, hen als het ware op sterk water te zetten? Dood konden zij niemand meer van nut zijn, levend zouden zij wellicht nog een rol kunnen spelen als het tot een compromis-vrede kwam: men kon hen beter sparen. Welnu, Vorrink en de zijnen zijn niet berecht doordat men hen als het ware aan de groep Nationaal Comité / Politiek Convent aangehaakt heeft: men heeft hun zeer duidelijke, rechtstreeks tegen de bezetter gerichte activiteit door de vingers gezien.

De belangrijkste van de op 1 en 2 april '43 gearresteerden werden ruim een jaar vastgehouden hetzij in het Kleinseminarie te Haaren, hetzij in de Cellenbarakken te Scheveningen. Medio april '44 werden diegenen die in Scheveningen gevangen zaten, naar Haaren overgebracht. Zij werden in de Cellenbarakken drie aan drie geboeid. 'Ik stond', schreef Toornstra later, 'tussen Jan Schouten van de Anti-Revolutionaire Partij en Johannes Rutgers¹ en Rutgers, altijd bereid tot een grapje, fluisterde: 'Als ik straks hard wegloop, moeten jullie mee.''² Het verblijf van de twee groepen in Haaren duurde nadien nog geen twee weken. Jan Schouten verdween naar Mauthausen, dr. van Dijk naar Dachau; van Staal, van Looi en mr. Joekes werden naar Buchenwald gezonden, Koos en Adri Vorrink, Ringers, Rutgers, Verschuur en Toornstra naar Sachsenhausen waar van Tijen al eerder binnengevoerd was; van hen allen zou Verschuur als enige overlijden: in april '45. Koos Vorrink werd in Sachsenhausen niet in een van de normale barakken opgenomen; hij werd strikt geïsoleerd in een klein kamertje, gelegen in een van de ziekenbarakken van het z.g. *Russenlager* – het kampgedeelte waar duizenden Russische krijgsgevangenen te gronde gingen. Machteloos moest hij hun peilloze misère aanzien, wetend (als alle *Häftlinge* in de concentratie-

¹ Mr. J. Rutgers, die de Liberale Staatspartij in het Politiek Convent vertegenwoordigd had. ² K. Toornstra: *Van onderwijzer tot burgemeester*, p. 99.